

Mozaïekdecreet

- Juridische verankering expertisecentra dementie + Vlaams expertisecentrum als partnerorganisatie
- de mogelijkheid dat erkende ouderenvoorzieningen niet alleen 'uitzonderlijk' ouderenzorg verlenen aan gebruikers die jonger zijn dan 65 jaar

...

4

Recente regelgeving dementie

- Transitieplan dementie
- Studie dementieconsulenten 2011, rapport 2012
- 'gratis inbouw'
- Getrapt 'systeem'
- Woonzorgfactoren gevat (WZC vermeld maar niet echt betrokken binnen dit plan). Quid staatshervorming?

5

Zorgbegeleiding (= kerntaak ZF, WZ decreet)

- Ondersteuning bieden bij het oriënteren van hulp- en zorgvragen van gebruikers of mantelzorgers op basis van vraagverheldering en vraagverduidelijking, of die personen naar de georganiseerde thuiszorg toe leiden;
- Door informatie, advies, ondersteuning en bemiddeling de gebruikers en mantelzorgers in staat stellen hun rechten maximaal uit te putten en maximaal toegang te hebben tot zorg;
- Administratieve en psychosociale ondersteuning aanbieden, als de draagkracht of vaardigheden van de gebruikers of mantelzorgers ontoereikend zijn;
- Het zelfzorgvermogen evalueren;
- Gebruikers met een indicatie van verminderd zelfzorgvermogen **proactief benaderen**;
- In complexe zorgsituaties of als een wijziging van zorgvorm wenselijk is, de mogelijkheid tot langdurige begeleiding en ondersteuning aanbieden, waarbij de gebruiker in elke fase van zijn persoonlijke zorgtraject een beroep kan doen op een professionele zorgverlener.
- Belemmerende factoren beleidsgericht signaleren.

6

Transitieplan dementie

- **Term zorgbegeleiding**
 - Ziekenfondsen

4* de dienst benadert ten minste vijf verschillende doelgroepen door een aantoonbare proactieve actie. Een doelgroep is een groep waarbij een bepaald relevant kenmerk gemeenschappelijk is. Dat gemeenschappelijke kenmerk kan van uiteenlopende aard zijn. De verschillende doelgroepen kunnen verschillend van grootte zijn;

5* bij ten minste 20% van het totale aantal proactief benaderde personen leidt de proactieve actie tot een vervolgactie door de maatschappelijk werker in het dossier van de benaderde persoon;

6* ten minste 40% van het totale aantal bereikte gebruikers in het werkjaar in kwestie heeft een beperkte zelfredzaamheid of is aangewezen op hulpmiddelen of hulp van personen voor het uitvoeren van activiteiten van het dagelijks leven en voldoet ten minste aan één van de onderstaande criteria:

- a) de gebruiker heeft recht op het forfait B of C;
- b) de gebruiker heeft recht op het palliatief forfait;

Punt 5: overgangsfase tot 31/12/2016: 15%

Mt. 9. Dit besluit heeft in werking op 1 januari 2013.

Brussel, 23 juni 2011

De Vlaamse minister van Volksgezondheid, Volksgezondheid en Gezin.

7

Transitieplan ziekenfondsen

- **Pro-actieve contactname niet-pluifase: hoe?**
- **Per gemeente 1 dementiodeskundige maatschappelijk werker ter beschikking (2015)**

Maatregelen

De resultaatgerichte indicatoren worden in het licht gehouden van de noden van personen met dementie en hun omgeving waarbij ondermeer:

- De indicator m.b.t. het aanbieden van zorgbegeleiding in complexe thuisituaties zich expliciet richt naar personen met dementie. Een percentage wordt afgesproken in overleg met de sector.
- Personen met dementie vastgelegd wordt als één van de vijf doelgroepen van proactieve acties. Vooral personen met dementie in de niet-pluifase dienen proactief gecontacteerd te worden.

8

Diensten voor gezinszorg

- **Dementiekundige basiszorg**
- **Extra opleidingen niveau verzorgenden / bachelor**

Dementiekundige basiszorgverlener

Basiszorgverleners zijn zorgverleners die in direct contact staan met de cliënt of de patiënt. Binnen de contouren van de thuiszorgvoorzieningen van het woonzorgdecreet gaat het ondermeer om thuisverpleegkundigen, verzorgenden, vrijwilligers, logistieke hulpverleners, opvoeders, bevoegd personeel van de diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg en de diensten voor logistieke hulp, de maatschappelijk werkers van de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, ... Deze basiszorgverleners kunnen als dementiekundig beschouwd worden wanneer zij via ervaring met zorgverlening aan personen met dementie en hun omgeving in combinatie met permanente dementiespecifieke vorming en interdisciplinaire supervisie hun opdracht als basiszorgverlener op maat van en in overleg met personen met dementie en hun mantelzorgers vervullen.

- **Opleidingen worden uitgewerkt/opgezet**

9

Inhoud basismodule dementiekundige zorgverlener

- basiskennis dementie en belevingsgerichte zorg
- praktische oefeningen omtrent omgang en communicatie en belevingsgerichte zorg
- begrijpen van en omgaan met moeilijk hanteerbaar gedrag
- begrijpen van en omgaan met familie
- kennis sociale kaart
- gericht kunnen doorverwijzen

10

Woonzorgvoorzieningen

- Niet WZC hoewel vermeld

Referentiepersoon dementie (interne functie deskundigheidsbevordering in woonzorgvoorzieningen)

Een referentiepersoon dementie is een professionele hulpverlener met focus op de ondersteuning van professionele basiszorgverleners die ingezet worden bij personen met dementie. Het is een 'professional' voor 'professionals'. Referentiepersonen dementie worden beschouwd als interne deskundigen in dementie. Hoewel referentiepersonen dementie niet ingezet worden in de directe hulpverlening, vormen zij in woonzorgvoorzieningen een belangrijke hefboom voor kwalitatieve zorg en begeleiding op naast van personen met dementie en hun mantelzorgers.

Een referentiepersoon dementie kan de taak van dementiekundige basiszorgverlener opnemen maar het zijn twee onderscheiden functies. De focus van de dementiekundige basiszorgverlener is immers rechtstreeks gericht op de persoon met dementie en zijn mantelzorger(s).

- Attestering wordt vastgelegd met Vlaamse overheid

11

Rol expertisecentra dementie

- Curricula opleidingen + aanbod realiseren (in samenspraak met sector)
- OPD's uit te rollen over heel Vlaanderen?
- Dementie-expert
- Samenwerking met SEL intenser

12

Waardevolle interventies (evidence based)

- Multicomponent psycho-educatie, psycho interventie (sterke evidentie)
- Fysische activiteit
- Opleiding medewerkers
- Cognitieve stimulatie/training

Kraus M, Garcia-Solomon L, Allen F, Eason H, Pallas D. Dementia -wieke mantelzorgersrolle. *Journal of Geriatric Psychiatry (JGP)*, Bristol: Federal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (VCI); 2011. KCI Report 165A. D2111102723.

https://vca.fkcz.nl/vca/default/files/soaia_documents/soa_160a_dementia.pdf

16

Wetenschappelijk onderbouwde interventies

- Psycho-educatie
- 3 aspecten:
 - Kennis
 - Acceptatie
 - Handelen
- Opgenomen in transitieplan (regionale DC, verenigingen mantelzorgers en gebruikers, ...)

▪ Twee delen: Inleiding +7 thema's mbt vermindering zorglast (volgorde op maat) / 3 thema's mbt versterking draagkracht: vaste volgorde

17

Psycho-educatie timing

- Opmaak deel 1 rond
- Deel 2 ongoing – april 2014
- E-learning platform 2015
- Wetenschappelijke studie

18

Euthanasie en dementie (metaforum 2013)

- **Wilsbekwaamheid als transitief begrip**
- **Lijden bij de persoon met dementie**
 - Vitale depressie in beginstadium
 - Lichamelijk lijden
 - Gedragsstoornissen
- **Motieven: nu is nog oké, een 'plant niet meer' / opstandigheid: ik wil me niet klein krijgen / groeiende afhankelijkheid**
- **Then self / now self!**

18

KCE

- **Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw dient twee projectvoorstellen in voor nieuwe studieronde:**
 - Prevalentie (cfr. studies The Lancet, juli 2013)
 - Gebruik psycho-farmaca (cfr. Alcove-aanbevelingen)

20

DSM - 5

- Van DSM IV – TR naar DSM 5
- Neurocognitieve stoornis
- Gevolgen voor de praktijk
- Nota in handboek referentiepersonen

21

Initiatieven inzake dementie

- Baluchon Alzheimer
- **Into D'mentia**
- Proeftuinen: Licalab
- Pilotprojecten zorg Vlaamse Bouwmeester

35

Into D'mentia

- Nederlandse ontwikkeling
- De leefwereld van de persoon met dementie
- [Link](#) naar de reportage
- Bezocht in augustus ...

32

Initiatieven inzake dementie

- Baluchon Alzheimer
- Into D'mentia
- **Proeftuinen: Licalab**
- Pilotprojecten zorg Vlaamse Bouwmeester

33

LICALAB

- **Proeftuin zorginnovatieruimte Vlaanderen (IWT)**
 - Representatieve groep zorg-eindgebruikers in natuurlijke omgeving
 - Nieuwe concepten/producten/diensten ouderenzorg
 - Detectie, preventie, sensibilisering, tegengaan soc. kwetsbaarheid, ...
 - Economische en/of maatschappelijke finaliteit
 - Proeftuinplatformen + diverse projecten erop geënt
- **Turnhout, Aalst**
- **Rol van Bpost en dementie / vereenzaming**
- **Budget: € 6,02 M / Kennisinstelling: €0,93 M**

Initiatieven inzake dementie

- Baluchon Alzheimer
- Into D'mentia
- Proeftuinen: Licalab
- Pilotprojecten zorg Vlaamse Bouwmeester

Pilotprojecten zorg Vlaamse Bouwmeester

- Doel: grensverleggend tav. nieuwe woonzorgmodellen
- Levensloopbestendig wonen
- Inspirerend
- Kortrijk: Het Portiek
- Projectteams
- Ontwerpteams
- Kwaliteitskamer
- Geel / Wuustwezel / Dilbeek / Sint-Truiden

Initiatieven inzake dementie

- Baluchon Alzheimer
- Into D'mentia
- Proeftuinen: Licalab
- Pilotprojecten zorg Vlaamse Bouwmeester
- Geheugenrevalidatieklinieken

37

Geheugenklinieken – ‘revalidatie’

II. DOELSTELLINGEN VAN DE REVALIDATIEPROGRAMMA'S

Artikel 4 Dementie treedt voornamelijk op bij personen die ouder zijn dan 60 jaar, als gevolg van primaire degeneratieve aandoeningen (zoals de ziekte van Alzheimer), vasculaire aandoeningen, metaboolische en endocriene aandoeningen, infecties, neoplasias, intoxicaties... Zij wordt meestal gekenmerkt door een trage achteruitgang van de cognitieve vaardigheden, zoals het geheugen, de concentratie, de begripvorming, de taal- en de actieplanning, het oriëntatievermogen in tijd en de ruimte... Zij kan gepaard gaan met emotionele stoornissen en gedragsstoornissen. Dementie tast ook het vermogen van de persoon aan om zijn dagelijks leven te leiden en beperkt geleidelijk zijn zelfredzaamheid.

Voor elke rechthebbende voor wie de inrichting in het kader van deze overeenkomst een multidisciplinair zorgprogramma verstrekt, streeft de inrichting de volgende doelstellingen na:

1. de vooraf verrichte medische onderzoeken en cognitieve tests samenvatten, meer bepaald op vraag van de geneesheer-specialist, bedoeld in artikel 3, § 1, en deze aanvullen teneinde de bewaarde en verloren vaardigheden precies te evalueren;
2. op basis hiervan een cognitief revalidatieprogramma opstellen en verstrekken, teneinde de rechthebbende de alternatieve strategieën aan te leren waardoor hij bepaalde dagelijkse handelingen zal kunnen stellen door gebruik te maken van zijn bewaarde vaardigheden;
3. de naasten of naasten opieden die de rechthebbende in zijn dagelijkse leven zal/zullen bestaan;
4. raad geven over en toezien op de aanpassingen van de dagelijkse omgeving waardoor de cognitieve moeilijkheden ondervangen kunnen worden;
5. informatie verstrekken aan de rechthebbenden, hun omgeving en de zorgverleners over de ziekte, het verloop van de ziekte en de gevolgen ervan.

Het einddoel is de rechthebbende toe te laten zo lang mogelijk thuis of in het huis van een naaste te wonen, buiten elke zorgverzekering, met de hoogst mogelijke graad van zelfredzaamheid en met het beste levenscomfort voor henzelf en zijn omgeving.

38

Geheugenrevalidatie

- Overeenkomst met RIZIV
- 12 klinieken
- Evaluatie op komst
- Effect gemeten ...
- In VWL: AZ Sint-Jan AZ Sint-Lucas Brugge

39

Jongdementie

- Nieuwe uitgave 'Dementie op jonge leeftijd' (red. Annemie Janssens, Marjolein de Vught PhD)
- Werkgroep jongdementie Vlaanderen
- Mozaiekdecreet: afschaffing "10%-regel", maar ...
- VAPH
- BPSD – richtlijn
- Documentaire Canvas

Federale overheid

- "chronisch zieken"
- Afgelopen 5 jaar deze acties:
 - Terugbetaling gespecialiseerde diagnosestelling
 - 11 geheugen'klinieken' (revalidatie)
 - Referentiepersoon dementie / Ad, Od – D in ROB
 - Opvang in dagverzorgingscentra: F-forfait
 - Protocol 3
 - Vorming eerste lijn: verpleegkundigen, artsen (zeer recent), Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw leverde zijn bijdrage!

41

Federale overheid

- Observatorium chronisch zieken deed voorstellen waaronder:
 - Kleinschalig wonen in ROB
 - Jongdementie

Te realiseren binnen de voorhanden zijnde budgetten

42

Protocol 3

- Nieuwe oproep (nu!)
- Gebruik van BeIRAI

45

Andere projecten

- Kunst en dementie: M HKA

46

Tendensen buitenland

- Alcove Project en vaststellingen
- Dementievriendelijke gemeenten

Professor June Andrews explains how DDC works with communities and those who represent them to help make them 'dementia-friendly'.

Evidence

Firstly, we bring to each project a strong sense of what we know works. The result of what is done in the name of 'dementia-friendly' is still not evidence-based. But our research, based on work across the world, shows that a combination of genuine local commitment and sound evidence can transform communities in a sustainable way.

Commitment

Secondly, we believe that being a 'dementia-friendly community' is not a one-off project that can be completed and signed off. It isn't a badge that can be awarded or withheld by any regulator or government. It's more like a process.

Collaboration

Thirdly, becoming a dementia-friendly community depends on building a strong, genuine view about dementia. It is not a box-ticking exercise. It is more about working to people with dementia, their carers, and ensuring who has a stake in the community that this is a place where we best a certain way about dementia.

“The public have to be central to making any community truly dementia-friendly - this takes time, expertise and commitment.”
Community Leader, Scotland

45

Tendensen buitenland

- **Architectuur**
 - Mechelen 2012, Utrecht 2013, Dresden 2014, Stirling 2015
- **Technologie**
- **Dementievriendelijke ziekenhuizen ...**

16

Uitdagingen voor de toekomst

- **Geïntegreerde zorg (chronical care model)**
- **DCM en perspectieven**
 - Onderzoek KHLim
 - Buitenlands onderzoek (D)
 - SOFI-instrument
 - Internationaal gekaderde methodiek
 - Dementiebeleid voorziening
 - Mappers (basic user - basisgebruiker)
 - Parlementaire vraag ...
- **Jongdementie**
- **Gekleurde dementiezorg**
- **Technologie: verdere ontwikkelingen**
- **Europese vernetting van deskundigheid**
- ...

52

Dank u voor uw aandacht

- Discussie
